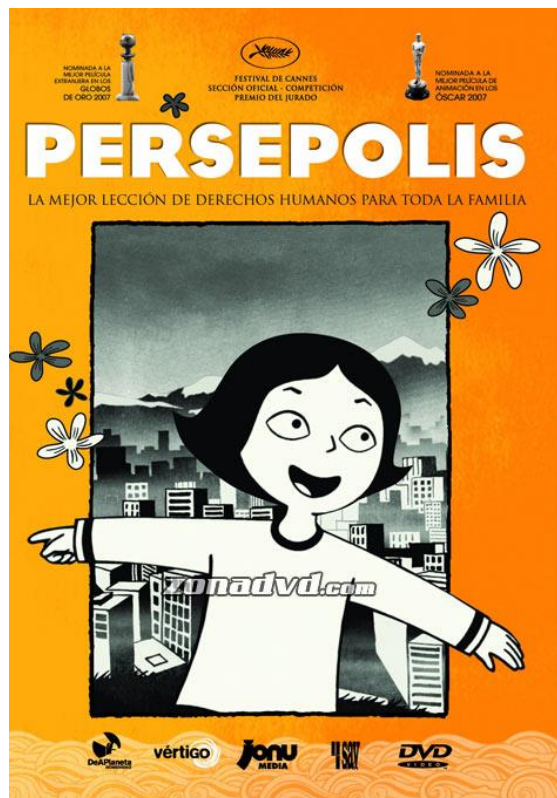

FITXA DE LA PEL·LÍCULA

Títol original: Persepolis

Director: Marjane Satrapi i Vincent Paronnaud

Productors: Marc-Antoine Robert i Xavier Rigault

Guió: Marjane Satrapi i Vincent Paronnaud; basat en el còmic de Marjane Satrapi

Música: Olivier Bernet

Muntatge: Stéphane Roche

Actors (doblatge original): Chiara Mastroianni (Marjane adolescent i adulta), Catherine Deneuve (Tadji, mare de Marjane), Danielle Darrieux (àvia), Simon Abkarian (Ebi, pare de Marjani), Gabrielle Lopes (Marjane de petita), François Jerosme (oncle Anouche)

Nacionalitat: França

Any: 2007

Durada: 95 minuts

Resum

El film narra la història de Marjane, una nena iraniana. Comença quan ella té deu anys i ens mostra com creix enmig d'importants canvis socials i polítics: final de regnat del Sha de Pèrsia, pas a la república islàmica i la guerra entre Iran i Irak. De pares progressistes, viu en un entorn econòmicament favorable, tot i les dificultats de determinats moments. La seva educació, laica i progressista, i la seva inquietud intel·lectual i imaginació la fan ser una persona desperta i lluitadora, que no es conforma amb la repressió que el règim imposa. Per lliurar-la d'aquesta situació, els pares l'envien a Àustria on viu la seva adolescència i compren els avantatges i desavantatges d'Occident. A més, passa per les crisis d'identitat pròpies dels desplaçats.

Pel professorat

La pel·lícula es basa en 4 còmics, escrits autobiogràfics, i ha volgut mantenir aquest format en la gran pantalla. Per això, el que veiem és un film d'animació, en blanc i negre la majoria del temps, però amb una factura impecable. Es mostra la vida de Marjane, inseparable del context social de repressió i canvis polítics que formen part de la construcció de la seva identitat: manifestacions,

tortures i assassinats de familiars, la guerra. A la vegada la seva gran imaginació la porta a tenir converses amb Déu i Marx, així com a imaginar-se, ella mateixa, com a profeta. La seva estada a Àustria passa per la seva adaptació al lloc, per enfrontar-se als prejudicis que, per desconeixement del seu país i la seva cultura, tenen els seus companys i per les seves primeres experiències amoroses. Finalment, la depressió la fa tornar a l'Iran, on haurà de refer la seva identitat per adaptar-se a un món que tampoc acaba de sentir com a propi. Només decideix marxar de nou, arran de la desil·lusió del seu matrimoni i de l'asfixiant repressió del govern integrista. Mentrestant, el film té constants referències a la importància de la identitat personal, a la memòria històrica, a la dignitat de la persona, a la integritat i coherència entre creences i accions, etc.

Selecció d'escenes del DVD

1. Presentació del context familiar i social.
2. Coneixement de la història del país.
3. L'oncle Anouche.
4. Repressió, detenció i afusellament de l'oncle.
5. Inici de la guerra amb l'Irak.
6. Activitats clandestines. Manca de condicions sanitàries.
7. La guerra s'intensifica. Decisió d'enviar-la a l'estranger.
8. Àustria. Primeres experiències com estrangera.
9. Sentiment de culpa per viure bé. Adolescència.
10. Enamorament i desengany amorós.
11. Torna a l'Iran. El pare explica el final de la guerra.
12. Pateix una depressió.
13. Menteix per salvar-se de la policia. Vida universitària.
14. Es casa. Mor un amic fugint de la policia.
15. Es separa i decideix anar a França.

Visualització

Proposem de veure tota la pel·lícula i, per tant, ens calen menys de dues hores. Es pot organitzar un visionat segmentat segons els diferents moments de la vida de la protagonista: infància (Iran), adolescència (Àustria), vida adulta (Iran), que coincideixen amb els canvis de país. Això pot ajudar-nos a observar més detingudament els aspectes dels personatges que haurem de descriure, així com a reflexionar, poc a poc, sobre el que es veu per ajudar a verbalitzar les qüestions que als alumnes els plantejarà la història.

En qualsevol cas, fora bo que després dels visionats parcials o del visionat continuat, es demanés als alumnes quins aspectes de la pel·lícula els han cridat l'atenció i que en facin una llista. Després de treballar el full d'observació i l'apartat "Per començar", es poden anar comentant un a un els punts del seu llistat. Aleshores, és el moment d'introduir, de forma natural en el diàleg, les activitats proposades a "temes per reflexionar", sempre i quan encaixin amb el contingut dels interessos dels alumnes.

FULL D'OBSERVACIÓ

Per llegir i/o tenir abans de veure la pel·lícula i durant el visionat, per poder anotar el que es demana.

El que tu saps

(abans de veure la pel·lícula)

1. Què saps de l'Iran? Podries situar-lo geogràficament, culturalment, històricament?
2. Què saps de la situació política de l'Iran?
3. Coneixes situacions concretes en les que hi hagi persones en situació de discriminació per fonamentalisme religiós?
4. Creus que avui en dia podem dir que existeix llibertat de pensament i de moviment en les societats democràtiques occidentals? En quins aspectes penses que sí i en quins que no?

Sobre el film

(mentre es veu la pel·lícula)

1. Noms dels personatges principals i qui són (relacions familiars, professió, etc.).
2. Llocs i anys de l'acció (temps transcorregut entre l'inici i el final del film: anys, estacions, dies, hores, etc.).
3. Algun comentari important sobre el film: una frase, una imatge, una mirada, etc.
4. Què és el que més t'ha cridat l'atenció?
5. Què creus que no has comprès?
6. Temàtica que planteja la pel·lícula, a parer teu.
7. Formula amb una frase el que més t'hagi interessat.

PER COMENÇAR

1. EL TÍTOL I LA CARÀTULA

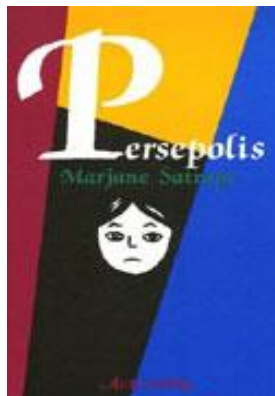
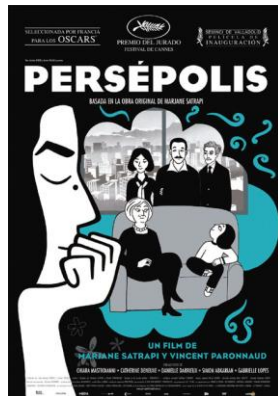
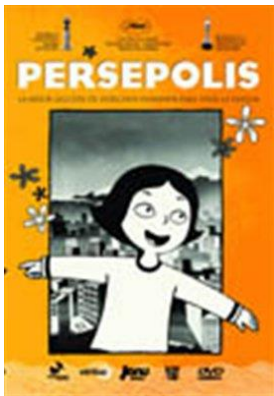
1.1. Què et suggereix el títol?

La paraula "Persèpolis" ens fa pensar en un lloc i l'anàlisi dels termes pot fer-nos pensar ràpidament en una ciutat (polis) persa. Però això potser no és tan evident pels alumnes. Podem ajudar els alumnes a pensar, a partir de les següents preguntes:

- Només pel títol, creus que la pel·lícula va sobre una home, una dona, una religió o una ciutat?
- A qui creus que es refereix el títol?
- Pel títol, quina et sembla que és la nacionalitat de la pel·lícula?

1.2. Caràtules

Caràtules de la pel·lícula i portades del còmic.

Estudi de distintes caràtules relacionades amb el film:

- De cadascuna:
  - Què ens diu la il·lustració?
  - De què ens informen les lletres?
  - Tenint això en compte, de què creus que anirà la pel·lícula?
- De la que nosaltres usem:
  - Què remarca?
  - Quines expectatives et crea?
- Després de veure la pel·lícula
  - Creus que és una caràtula adequada?
  - Creus que s'han acomplert les expectatives que t'oferia la caràtula?
  - De les que hem analitzat, quina caràtula creus que és més adient?
- Personalitza la caràtula. Dibuixa la teva caràtula a partir de distintes elements que pots trobar a Internet: lletres, fotogrames de publicitat, etc.

2. L'ACCIÓ

2.1. Temps

La pel·lícula es desenvolupa en un període llarg de temps i es donen pistes per conèixer la durada. Per analitzar millor aquest aspecte, omplim el següent quadre:

Període	Edat de la protagonista	Situació personal	Context social i polític

2.2. Espai

Des del punt de vista geogràfic, hi apareixen Iran i Àustria.

- Seria bo investigar sobre els dos països. Podem repartir aspectes, entre els alumnes, com: la història recent, geografia, religió, situació de les dones, situació dels nens, situació dels drets humans en general, economia, etc.
- Descripció dels llocs (interiors o exteriors) on passa l'acció.

Una part de la pel·lícula es mou en el context dels conflictes polítics a l'Iran: la Monarquia Imperial, la República Islàmica, la guerra amb l'Irak. Fora bo investigar una mica més aquests aspectes, per situar-se. Com que aquest no és l'objectiu directe de l'educació en valors es pot fer en col·laboració amb l'assignatura de ciències socials.

3. ELS PERSONATGES

3.1. Descripció

Buscar els adjectius que millor defineixin els personatges:

	Descripció física	Descripció psicològica
Marjane petita		
Marjane adolescent i adulta.		
Tadji, mare de Marjane.		
Ebi, pare de Marjane.		
Àvia de Marjane.		
Anouche, oncle de Marjane.		

Utilitza aspectes i adjectius com:

Trets físics:

- Aspecte físic general: alt, prim, ros, fort,...
- Com gesticula, com es mou: elegant, nerviós,...

Trets psicològics

bondadós	perseverant	generós	humil
calmat	solidari	indiferent	obedient
tolerant	ordenat	impacient	colèric
pacient	voluntariós	sincer	respectuós
delicat	amical	bondadós	apassionat

3.2. Jo i els personatges

Per parlar en gran grup:

- Creieu que a la història li falta algun personatge?
- Creieu que a la història li sobra algun personatge?
- Amb quin o quins personatges tindríeu bona relació? Per què?
- Amb quin o quins personatges no tindríeu bona relació? Per què?
- Si tu fossis la protagonista, quines coses haguessis fet igual que ella?
- Si tu fossis la protagonista, quines coses no haguessis fet?
- Si la protagonista fos una noi, com canviaria la història?

3.3. Aprofundint en els personatges

Intentem descriure els personatges des de les emocions, les actituds i els valors que els suposem. Podem partir de les següents llistes per treballar, primer individualment, i després fer una posta en comú amb tot el grup.

Emocions: ira, tristesa, temor, plaer, amor, sorpresa, disgust, vergonya.

Ira: fúria, ultratge, ressentiment, còlera, exasperació, indignació, aflicció, acritud, fastiguejament, irritabilitat, hostilitat, violència, odi, etc.
Tristesa: pesar, malenconia, pessimisme, llàstima, autocompassió, solitud, abatiment, desesperació, aflicció, abatiment, esllanguiment, etc.
Temor: ansietat, aprensió, nerviosisme, preocupació, consternació, inquietud, cautela, incertesa, por, terror, fòbia, pànic, etc.
Plaer: felicitat, alegria, content, diversió, orgull, estremiment, embadaliment, gratificació, satisfacció, eufòria, èxtasis, etc.
Amor: acceptació, simpatia, confiança, amabilitat, afinitat, devoció, adoració, afecte, estima, tendresa, consideració, predilecció, etc.
Sorpresa: commoció, desconcert, admiració, estranyesa, atordiment, estupefacció, esbalaiment, meravellament, prodigiosament, etc.
Disgust: menyspreu, avorriment, aversió, disgust, repulsió, desplaer, desgrat, pena, aflicció, sofriment, turment, empipament, molèstia, decepció, malestar, etc.
Vergonya: culpabilitat, molèstia, disgust, remordiment, humiliació, penediment, mortificació, contricció, deshonor, etc.

Actituds: xenòfob, ignorant, tolerant, serè, honrat, coherent, mesell, afable, tossut, inquiet, sincer, respectuós, superb, just, responsable, injust, mentider, prudent.

Valors: solidaritat, tendresa, estimació, tolerància, comprensió, generositat, amistat.

Personatge	emocions	actituds	valors
Marjane petita			
Marjane adolescent			
Marjane adulta.			
Tadji, mare de Marjane.			
Ebi, pare de Marjane.			
Àvia de Marjane.			
Anouche, oncle de Marjane.			

4. SOBRE CINEMA

4.1. Qui fa de narrador de la pel·lícula? ¿És una narració lineal (històrica)?

4.2. Identifica aquests fotogrames i explica a quin moment de la pel·lícula pertanyen.

4.3. Podries assenyalar algun moment de la pel·lícula en que es faci ús d'un primer pla, d'un pla curt i d'un pla americà?

4.4. Pots recordar un pla en picat i algun en contrapicat?

4.5. Quant de temps passa, aproximadament, des de l'inici de la pel·lícula fins a la darrera escena? Com ho sabem en el film?

4.6. Podries fer un judici d'algun aspecte del film que t'hagi cridat l'atenció com ara: el paper dels actors, la fotografia, la música, el vestuari,...

4.7. Des de quin punt de vista està explicada la pel·lícula? Marca amb una creu el que creguis correcte:

- Per ordre cronològic.
- Des del començament del problema.
- Amb salts enrere (retrospecció o flash back).
- Amb salts endavant o flash Forward.
- Amb el·lipsis.

4.8. Recordes alguna seqüència o fotograma especialment impactant?

4.9. Quins són els moments especials del film, per a tu?

- 1.
- 2.
- 3.

4.10. Resumeix l'argument del film en 5 ratlles.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

4.11. Tria un personatge del film i inventa un diàleg entre ell i tu. Què li preguntaries, què li aconsellaries, què li suggeriries, etc.

(Jo) -
(el personatge)-
-
-
-
-
-
-

4.12. Inventa un altre final per la pel·lícula.

4.13. Com seria la pel·lícula si passes a la teva ciutat o fa 50 anys?

4.14. Pensem una CRÍTICA PEL FILM:

- Creus que el missatge del film es prou clar?
- Creus que el film és divertit?
- Creus que el film és interessant?
- El títol de la pel·lícula, és un bon títol?
- Quins altres títols podria tenir?

PEL PROFESSORAT: Alguns trets dels principals personatges:

Marjane: és la protagonista absoluta de la pel·lícula que, per ser autobiogràfica, plasma vivències i reflexions pròpies de l'autora. Al film la coneixem des dels 10 anys i se'ns presenta com una persona força pendent d'entendre com funciona el món i molt crítica amb les informacions no contrastades. La seva capacitat reflexiva i crítica, la fa ser protagonista de la construcció d'una personalitat forta, íntegra i coherent amb les seves idees progressistes.

Tadji: tot i que no és tan present com l'àvia en la formació de Marjane, és protectora amb la filla i entén perfectament i comparteix les idees de la seva filla. La seva situació personal fa que prefereixi adaptar-se als canvis històrics que fugir del país. Tot i això, és la persona de l'entorn de Marjane que té més clar que cal enviar-la a l'estranger, perquè visqui en una democràcia.

Ebi: representa el pare atent, curós i patidor que fa tot el possible per tal que la seva filla tingui una educació liberal i pugui desenvolupar-se com a persona. Viu el règim dictatorial, tot intentant fer d'amagat allò que li agrada, com veure alcohol. Compleix el paper d'apropar la protagonista a la història de l'Iran i de la família.

Àvia: és la saviesa ètica personificada. Té una relació especial amb Marjane des que és petita. L'ajuda a situar-se èticament en el món, recordant-li qüestions bàsiques com la integritat personal, la coherència i la dignitat que ella representa dins la família, amb la facilitat que només poden fer-ho les persones grans, que no tenen por a les represàlies.

Oncle Anouche: representa el contacte real amb la lluita política en defensa dels valors democràtics. La protagonista viurà el seu l'empresonament i afusellament. Això el converteix en un exemple de dignitat, gràcies a la qual la protagonista mantindrà les seves creences.

TEMES PER REFLEXIONAR

TEMES	CONTINGUTS	ACTIVITATS
1. Pensament crític	. Interpretació crítica de la realitat per tal de desenvolupar la capacitat d'elecció responsable.	1.1. Valorar propostes. 1.2. Pensar per un mateix. 1.3. La justícia com a base de la democràcia.
2. Llibertat	. Valoració de la dignitat, la llibertat i la responsabilitat en la presa de decisions, desenvolupant l'autonomia personal i l'autoestima.	2.1. Llibertats. 2.2. Què vol dir "lliure". 2.3. Quan som lliures. 2.4. Cites sobre la llibertat. 2.5. Imatges per la llibertat.
3. Dignitat	. Valoració de la dignitat, la llibertat i la responsabilitat en la presa de decisions, desenvolupant l'autonomia personal i l'autoestima. . Desenvolupar hàbits de salut i mobilitat i identificar conductes de risc.	3.1. Mantenir-se digne. 3.2. Coherència.
4. Consciència social	. Anàlisi de les causes i conseqüències dels conflictes a nivell mundial. . Identificació i rebuig de situacions d'incompliment dels drets humans.	4.1. Conflictes al món. 4.2. Consciència social pròxima. 4.3. La terra en miniatura.
5. Identitat personal	. Identificació dels trets constitutius de la pròpia identitat.	5.1. Qui sóc jo? 5.2. Què fa que jo sigui jo?
6. Felicitat	. Valoració dels interessos personals, del benestar propi i dels altres.	6.1. Com hem de viure?
7. Perspectivisme	. Interpretació crítica de la realitat per tal de desenvolupar la capacitat d'elecció responsable.	7.1. Diferents perspectives. 7.2. Bo o dolent. 7.3. Tenir en compte les circumstàncies.

1. PENSAMENT CRÍTIC

Un dels aspectes més cridaners de la història és l'actitud de la protagonista. Des de ben petita, veiem Marjane com una persona molt preocupada per qüestions socials i polítiques i desitjosa d'informació sobre el món que l'envolta. Així, de petita es presenta com a futura profeta, es mostra partidària del Sha perquè, com li ha dit la mestra, ha estat triat per Déu. El coneixement de les dades concretes (intervenció dels anglesos en la construcció de l'imperi, l'avi que va ser empresonat per comunista, les manifestacions, la mort d'estudiants, les tortures patides pel seu oncle) la faran canviar d'opinió. Tot i que en principi es passa al costat contrari i fins i tot té actituds violentes contra qui suposadament és familiar del torturador, poc a poc, en el seu procés de maduració personal deixarà de tenir com a interlocutors Déu i Marx.

Tenir pensament crític té a veure amb la capacitat de pensar per un mateix, de ser capaç, no només d'obtenir informacions fiables sobre fets, sinó de valorar-les des de criteris personals, basats en creences i valors, triats de forma conscient i personal. Evidentment, és una necessitat d'un estat democràtic madur que els seus ciutadans tinguin pensament crític, ja que es basa en la seva participació. Proposem algunes activitats per fer pensar en aquest aspectes.

Activitat 1.1. Valorar propostes

Marjane, com a futura profeta, decideix fer 5 propostes per millorar el món. Valorem les seves propostes des de diferents criteris: importància, viabilitat (possibilitat de portar-se a terme) i temps (objectiu a curt, mitjà o llarg termini). Podem utilitzar una escala de l'1 al 3 (de poc a molt). A més d'això, intentem afegir un parell de propostes.

	Importància	Viabilitat	Temps
1.Tothom ha de portar-se bé.			
2.Tothom ha de complir la seva paraula.			
3.Tothom ha de fer el bé.			
4.Tots els pobres han de menjar pollastre rostit cada dia.			
5. Cap persona gran ha de patir més.			

El més important d'aquesta activitat és el diàleg que pugui sortir i la possibilitat de plantejar-se preceptes o principis per tal de tenir consciència social.

Activitat 1.2. Pensar per un mateix

Pensar per un mateix és diferent de "simplement" pensar. Una persona que pensa per ella mateixa domina certes habilitats de pensament, que posa en pràctica quan vol tenir idees pròpies, ja sigui per examinar les dels altres i adaptar-les al seu estil de pensament o per inventar-ne de pròpies. Per tant, pensar per un mateix té a veure amb no deixar-se influenciar, però estar disposat a escoltar i analitzar el que diuen. Proposem una sèrie d'exemples per classificar-los segons siguin pensar o pensar per un mateix. Una vegada fet l'exercici, podem inventar d'altres situacions.

	Pensar	Pensar per un mateix
1. Creure que el rei és bo, perquè ho diu la mestre.		
2. Creure que el rei és dolent, perquè ho diu el pare.		
3. Conèixer les accions realitzades per algú i valorar-les segons els nostres principis.		
4. Tenir pensaments que et passen pel cap.		
5. Pensar en buscar una solució pels meus problemes.		
6. Demanar consell per solucionar els meus problemes.		
7. Reconèixer en què s'equivoquen els altres.		
8. Reconèixer en què m'equivoco jo.		
9. Imaginar solucions per millorar el món.		
10. Imaginar un món millor.		

Activitat 1.3. La justícia com a base de la democràcia

Quan el pare explica que un familiar va col·laborar en l'alliberament d'Azerbaidjan, es pronuncia la següent afirmació: "La justícia es la base de la democràcia; tothom ha de ser igual davant la llei".

Proposem valorar críticament aquesta afirmació de dues maneres:

1. Buscant i donant bones raons per defensar-la.
2. Buscant informació a diferents mitjans de comunicació sobre casos d'injustícia. Comparem les diferències de plantejament quan es tracta, per exemple de casos de corrupció política.

2. LLIBERTAT

A tota la pel·lícula és constant l'evidència de la manca de llibertat. Aquí llibertat és entesa com la facultat de l'ésser humà que li permet decidir portar a terme una acció segons la seva voluntat i intel·ligència. En aquest sentit és l'estàndard de les revolucions dels segles XIX i XX i ho continua essent allà on encara no existeixen règims plenament democràtics. Aquesta accepció va lligada necessàriament als conceptes de justícia i d'igualtat. En la història narrada per la pel·lícula hi ha diferents exemples de manca de llibertat, per causa de la monarquia dictatorial i després per la república integrista i per la guerra amb l'Irak. Són molts els exemples: repressió de les manifestacions i assassinat de l'oncle de la protagonista, obligació de portar vel, de donar explicacions a la policia, prohibició de reunió o de prendre alcohol, manca de llibertat d'expressió... Algunes manifestacions occidentals (com la música disco o punk) són considerades com exemples de decadència occidental. Tot això no queda molt lluny per les persones que van viure directament o indirectament la postguerra espanyola, però pels adolescents de principis del mil·lenni si que hi queda. Sugerim algunes activitats per reflexionar sobre la importància de les llibertats garantides per la democràcia.

Activitat 2.1. Llibertats

Una de les causes per les quals la protagonista surt del país és per la por a patir represàlies per ser crítica amb la religió i el règim. El film és ple de situacions que mostren la manca de llibertat. Pensem-hi, tot classificant-les segons les llibertats que hi manquen. Pensem després quin és el límit d'aquestes llibertats per una persona menor d'edat.

1. Llibertat d'expressió.
2. Llibertat de culte.
3. Llibertat de moviment.
4. Llibertat d'associació.

- A. Execucions d'activistes contra el règim.
- B. Repressió estudiantil.
- C. Manca de serveis als hospitals.
- D. Guerra.
- E. Impossibilitat de reunir-se amb amics.
- F. Prohibició de les festes.
- G. Prohibició de distribució de música d'altres països.
- H. Obligació de tapar cos i cap.
- I. Impossibilitat de sortir del país.
- J. Repressió dels discursos crítics amb la religió.
- K. Repressió dels discursos crítics amb el règim.

Activitat 2.2. Què vol dir "lliure"

Del llistat següent busquem els termes més adients a les situacions que segueixen. Després assenyallem quines són les accepcions més adequades pel concepte de llibertat al que es refereix la pel·lícula.

- a) no limitat.
- b) capaç; amb poder per fer alguna cosa.
- c) no tancat.
- d) de franc, sense cost.
- e) no sotmetre's a cap regla.
- f) alliberat.
- g) sense prejudicis.
- h) sense barreres ni obstruccions.
- i) espontani.
- j) capaç de viure com vol.
- k) viure amb regles que un mateix es fa.
- l) exempt.

1. Un naufrag es troba en una petita illa del Pacífic: "Bé, doncs, -es diu-, sóc lliure d'anar-me'n quan vulgui" ...
2. A la porta d'un lavabo hi ha un cartell que diu: "lliure" ...
3. Alguns manifestants porten cartells que diuen "Deixeu lliures els presoners polítics" ...
4. El presoner va sortir de la presó dient: "Avui sóc un home lliure" ...
5. La gent que viu en democràcia és gent lliure...
6. Després de passar-hi el trencagels, el port va quedar lliure de gel...
7. El paracaigudista va establir un nou rècord de caiguda lliure...
8. El policia va dir "com que el cotxe no ha participat en l'accident, vostè queda lliure"...
9. La mà esquerra del lladre estava emmanillada al policia, però la dreta li quedava lliure...
10. Al pati va començar una discussió que aviat es va convertir en lluita lliure...
11. Van anar a una festa on hi havia bufet lliure...

12. "No sé si convidar-lo a la festa. És una persona molt lliure en el seu llenguatge i en la seva actitud"...

13. "Em sembla que valdrà més que ho fem a l'aire lliure"...

14. "Com més aprenquis a pensar -va dir el professor-, més lliure seràs per pensar pel teu compte"...

Activitat 2.3. Quan som lliures

Pensem, individualment, en aquestes afirmacions i després ho comentem en un diàleg. Cal dir si estem d'acord (A) o en desacord (D).

	acord	desacord
1. Som lliures si ningú no ens diu com hem de viure.		
2. Som lliures si inventem i seguim les nostres pròpies normes sobre la manera de viure.		
3. Som lliures quan res no s'interposa en el nostre camí.		
4. Som lliures si pensem que som lliures.		
5. Som lliures quan podem fer el que creiem millor.		
6. Som lliures si tenim salut.		
7. Som lliures si som intel·ligents.		
8. Només som lliures quan tothom és lliure.		
9. Som lliures si som nosaltres mateixos.		
10. Som lliures quan es combinen tots les afirmacions anteriors.		

Activitat 2.4. Cites sobre la llibertat

Triem la més adequada amb la nostra forma d'entendre la llibertat i la comentem als altres.

"Cada home ha d'inventar el seu camí". J.P. Sartre	"El més lliure de tots els homes és aquell que pot ser lliure dins l'esclavatge". Fenelon
"La vertadera llibertat consisteix a poder fer el que s'ha de fer". Montesquieu	"La fatalitat posseeix una certa elasticitat que se sol anomenar llibertat humana". Baudelaire
"La llibertat significa responsabilitat. És per això que la majoria dels homes la ignoren". G. B. Shaw	"La meua llibertat s'acaba allà on comença la dels altres". J.P. Sartre

Activitat 2.5. Imatges per la llibertat

Un dels conceptes abstractes més representat simbòlicament és el de llibertat. Aquí en tenim tres mostres: un paisatge allunyat de la civilització, l'estàtua de la llibertat de Nova York i el quadre d'Eugene Delacroix "La llibertat guiant al poble" (1830). Interpretem les imatges, dient de cadascuna d'elles quins aspectes de la llibertat mostren. Amb tots ells, intentem realitzar una descripció del concepte. Evidentment, podem aportar també les nostres imatges.

3. DIGNITAT

“No hi ha res de pitjor al món que la maldat i la venjança. Sigues sempre digna i íntegra”. Aquest és el consell que li dona l'àvia abans que la protagonista marxi a Àustria i que ella recorda en alguns moments, com quan es fa passar per francesa per no ser estereotipada com a “salvatge iraniana”. Digne deriva del llatí *dignus*, és a dir, valuós. En aquest sentit ser digne vol dir tenir valor. La forma substantiva “dignitat humana” fa referència al valor intrínsec que tot ésser humà té, independentment de la raça, la condició social, política, econòmica, l'edat, el sexe i les opcions personals. En ella es basen i es justifiquen els drets humans universals. La dignitat suposa que tota persona mereix el nostre respecte pel fet només de ser persona. Per tant, es requereix que anem més enllà de les nostres diferències. En reconèixer aquestes diferències s'afirma la dignitat dels altres. Ara bé, tot i que la dignitat és, en part, quelcom que els altres han de donar-nos, depèn també de les nostres accions i decisions.

Segons alguns filòsofs la dignitat equival a l'autonomia de l'ésser humà, és a dir, a la capacitat de tria racional del tipus de vida i de persona que un és. Per tant, la dignitat és quelcom que se'ns ha de suposar pel fet de ser humans, però també quelcom que ens hem de guanyar pel fet de ser lliures. El concepte de dignitat inclou, per tant, la idea d'autonomia i la de llibertat per decidir quin tipus de persona volem ser i com volem viure. Sembla que l'àvia de la Marjane es refereix a aquesta segona part quan li recomana que es mantingui sempre digna. També es refereix a això en un altre moment, quan la protagonista té por de ser detinguda per anar maquillada i menteix per salvar-se ja que pensa que no té cap altra opció, provocant així que un noi innocent vagi a comissaria; l'àvia, llavors li diu que tothom és lliure i que sempre hi ha una altra opció. Proposem algunes activitats per pensar en aquesta qüestió.

Activitat 3.1. Mantenir-se digne

Decidim si les següents accions poden ajudar o no a mantenir la nostra dignitat com a persones.

1. No canviar d'opinió mai.
2. Canviar d'opinió quan trobem una bona raó.
3. Tenir en compte l'opinió dels altres per ser acceptat.
4. Canviar d'opinió quan la canvien els altres.
5. Acceptar el que els altres diguin de mi.
6. No acceptar el que els altres diguin de mi.
7. Utilitzar els altres pels meus fins.
8. Canviar d'amistats quan canvien els meus interessos personals.
9. Acceptar els meus gustos personals, tot i que siguin diferents de la majoria.
10. Formar-me una opinió pròpia del que sóc.
11. Formar-me una opinió pròpia del que són els altres.
12. Procurar tenir uns principis ètics per actuar.
13. Actuar segons el moment i les circumstàncies.
14. Donar una imatge diferent del que sóc per evitar-me problemes.

Activitat 3.2. Coherència

La dignitat té a veure amb la coherència entre allò que pensem, allò que diem i allò que fem. Té a veure, per tant, amb els nostres ideals sobre com volem ser i en quin món volem viure. Proposem pensar en accions que fem i associar-les amb els nostres principis. Posem èmfasi en el fet que els nostres principis són idees del que creiem que és bo, en siguem conscients o no.

Possibles principis o valors:

1. Mantenir-se sa.
2. Ser sincer.
3. Fer el que he de fer.
4. Guanyar-me la vida
5. Ser autònom.
6. Relacionar-me amb els altres.
8. Tenir cura de les meves relacions.
9. Portar a terme els meus somnis.
10. Aprendre dels errors.
13. Gaudir dels plaers de la vida.
14. Ajudar els altres.
15. Ser creatiu i evitar la monotonia.
16. Respectar els altres.
17. Complir les promeses.
18. Mostrar el meu afecte.

Acció	Principi o valor
1. Explicar el que m'ha passat.	Ser sincer.
2. Trucar els amics.	Tenir cura de les meves relacions
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9	
10.	

4. CONSCIÈNCIA SOCIAL

Una de les crisis que la nostra protagonista té a Àustria es basa en el fet de reconèixer que es dedica a assumptes frívols (estudiar, teoritzar sobre la revolució, anar a concerts), comparats amb la situació que estan vivint els seus compatriotes. És la seva consciència social solidària la que li reclama fer alguna cosa. Mentre no hi ha informació, no hi ha consciència. "Ulls que no veuen, cor que no sent" diu la dita espanyola. Curiosament, a l'era d'internet, tenim accés a molta més informació que abans, però això no ens fa ser conscients social.

4.1. Conflictes al món

En l'actualitat hi ha una trentena de conflictes armats vigents, alguns fa més de 20 anys que negocien la pau. Cada minut mor una persona víctima de la violència armada. Els conflictes a nivell mundial no paren i cada dia sorgeixen noves conteses que provoquen milers de morts, ferits, desplaçaments i destrucció. Amb l'objectiu que, almenys durant un dia, cessin les hostilitats, l'ONU va establir el 21 de setembre com a Dia Internacional de la Pau. Existeixen

un bon nombre de negociacions de pau -dos de cada tres conflictes han iniciat aquest procés-. Les ONG demanen un major compromís de la comunitat internacional i reclamen el mateix tracte mediàtic i polític per a tots els conflictes, sota el lema: "que es doni visibilitat a totes les guerres".

Un dels aspectes que hi ha sota aquesta idea és la necessitat de la consciència, que ve donada per la informació. Proposem apropar-nos a les dades sobre conflictes armats al món. Observem el mapa i interpretem:

1. Són més dels que et pensaves o menys? Per què creus que passa això?
2. Podríem deduir algunes zones del món especialment conflictives? A quin continent? A quina part del continent?
3. Feu una llista amb els països en conflictes, que reconeixeu al mapa, i decideu, entre tots, buscar informació sobre quin tipus de conflicte és, quan fa que dura i en quina situació actual es troba. Confronteu la informació.
4. Ara que tens més informació, creus que ets més conscient dels conflictes mundials actuals?

Nota: actualment els conflictes armats més importants es troben a: Afganistan, Angola, Aurèlia, Armènia-Azerbaidjan, Burundi, Colòmbia, República Democràtica del Congo, Costa d'Ivori, Txad, Txetxènia, Etiòpia-Eritrea, Filipines, Georgia, Índia, Índia-Pakistan (Caxemira), Irak, Israel-Palestina, Kósovo, Líban, Myanmar, Nepal, Sàhara Occidental, Senegal, Somàlia, Sri Lanka, Sudan, Turquia i Uganda.

Per trobar detalls dels conflictes podeu consultar els webs
www.globalincidentmap.com/map.php
www.observatori.org

4.2. Consciència social pròxima

Proposem fer una reflexió sobre la situació més propera a nosaltres. La intenció és buscar informació i comentar-la després.

1. Saps quantes persones pobres existeixen a Espanya?
2. Saps quants persones indigents hi ha a la teva ciutat?
3. Saps quantes persones grans viuen soles?
4. Saps quants nens hi ha sense escolaritzar al teu país?
5. Saps quants nens hi ha a Espanya en situació de risc social?

4.3. La terra en miniatura

L'expressió "ser conscient" suposa tenir informació, estar informat, però no només això, ja que la informació sola no és suficient. Cal, a més a més, que hi hagi una reflexió personal sobre la informació. Quan diem que som conscients dels nostres actes, no només volem dir que estem informats del que fem sinó que considerem les seves conseqüències i som capaços d'imaginar-nos una valoració ètica. A vegades la consciència depèn d'un canvi de perspectiva. Les següents afirmacions suposen mirar com algunes estadístiques canvien l'escala.

Miniature Earth (www.miniature-earth.com) és un projecte que planteja què passaria si poguéssim reduir la població de la Terra a un petit poble d'exactament **100 habitants**, tot mantenint les proporcions existents actualment. Presentem algunes de les conclusions. Proposem fer un diàleg a partir de les dades que més us cridin l'atenció.

43 sense condicions mínimes de sanitat
 18 sense aigua potable
 13 pateixen fam o desnutrició,
 18 viuen amb 1 euro al dia,
 52 viuen amb 2 euros al dia,
 6 persones tindrien el 59% de la riquesa de tot el poble,

14 no sabrien llegir,
 7 tenen educació secundària
 12 tenen ordinador
 3 tenen connexió a internet

En dades totals:

- Si tenim salut, tenim més sort que els milions de persones que no sobreviuran aquesta setmana.
- Si mai no hem viscut els perills de la guerra, la solitud d'una presó, l'angúnia de ser torturat, o la desesperació de la fam, llavors estem millor que 500 milions de persones.
- Si podem triar la nostra religió o ideologia sense por de ser humiliats, empresonats, torturats o morts, llavors som més afortunats que 3.000 milions de persones al món.
- Si tenim menjar a la nevera, roba a l'armari, un sostre i un lloc on dormir, llavors som més rics que el 75% de la població mundial.
- Si tenim diners al banc, una mica al moneder o algunes monedes en una guardiola, estem entre el 8% de rics d'aquest món.
- Si sabem llegir i escriure, tenim més sort que més de 2.000.000.000 de persones d'aquest món, que no en saben.

Proposem que els alumnes facin el mateix (pensant-les com una comunitat de 100 habitants) amb altres dades, com les següents.

Dades del món

	2000	2005	2006	2007
Població total (milions)	6,073.28	6,457.75	6,534.29	6,610.26
Augment de població (anual %)	1.3	1.2	1.2	1.2
Superfície (km ²) (milions)	133,945.2	133,945.8	133,945.8	133,945.8
Expectativa de vida (anys)	67	68	..	69
Fecunditat, total (naixements per dona)	2.7	2.5	2.5	2.5
Fecunditat adolescent (naixements per 1.000, entre 15 i 19 anys)	60	53	53	52
Utilització d'anticonceptius (% de dones entre 15 i 49)	..	..	..	60
Naixements assistits per personal expert en salut (% del total)	..	..	..	65
Mortalitat, abans de 5 anys	83	71	..	68

(per 1.000)

Desnutrició, pes per edat (%
de nens de menys 5)

..

..

..

23

(font: www.worldbank.org)

Per conèixer estadístiques en temps real, visitar el web
www.worldometers.info/es/

5. IDENTITAT PERSONAL I CIUTADANIA.

El poeta grec Píndar, en una famosa màxima, diu: "cal arribar a ser el que tu ets". Sembla un mandat realment difícil d'aconseguir. La nostra societat en té prou amb arribar a ser algú. Victòria Camps, al seu llibre *Virtuts públiques*, ens assenyala dos moments per arribar-hi: la integració en la realitat social present i la memòria del passat: "És necessari pertànyer a una comunitat i acceptar el seu llenguatge, els símbols, les institucions, idees i valors que ella reconeix. És més, la identitat es va construir per la integració consecutiva en diversos grups: la família, l'escola, l'església, el partit, les corporacions personals, les associacions esportives, benèfiques, recreatives, culturals... Per mantenir la unitat en el sinus de les metamorfosis és imprescindible la memòria que lliga el passat amb el present." Aquests dos aspectes la porten a concloure que la identitat personal té una dimensió ètica que ens connecta amb la comunitat i amb la humanitat en general.

Les dues qüestions que ens remarca la filòsofa són ben presents a la pel·lícula. La protagonista va construir la seva identitat al voltant de la seva cultura, tot i ser crítica en alguns aspectes, amb la seva família, amb les influències mediàtiques musicals, amb els amics i, alhora, amb la reconstrucció inevitable del passat familiar, lligat a la història recent del país. És així com descobreix, gràcies al seu oncle, el seus avantpassats morts per causes polítiques. Això és més evident a l'època que viu a Àustria, ja que reconeix, per contrast amb alguns hàbits i formes de vida, la seva cultura.

Activitat 5.1. Qui sóc jo?

Les fotografies no només mostren coses materials. Sabem que una fotografia pot mostrar un ambient, una situació, un caràcter. Es tracta de mostrar com som a partir d'una fotografia. Per això, caldrà preparar molt bé com fer la foto. Fem el que fem (fins i tot en el cas que no vulguem fer res), estem mostrant allò que som. Per fer-se la fotografia els alumnes hauran de triar un company i fer-se-la en un lloc tancat sense la presència de ningú més.

Per preparar la fotografia i la posterior reflexió cal pensar amb:

1. Vull posar alguna mostra de la meva nacionalitat?
2. Vull posar alguna mostra de les meves afeccions?
3. Triaria un lloc important per mi?
4. Vull que aparegui algú més a la foto?
5. Vull que surti alguna referència a la meva família?

6. Vull que surti alguna referència a la meva ciutat o barri?
7. Vull mostrar alguna part del meu cos que consideri més representativa de qui sóc?
8. Vull triar un posat que representi alguna cosa de la meva personalitat?

Activitat 5.2: Què fa que jo sigui jo?

Després de veure els resultats i comentar-los proposem un diàleg basat en els següents preguntes:

1. És la llengua part de tu?
2. És la teva forma de vestir part de tu?
3. És la teva nacionalitat part de tu?
4. És la teva família part de tu?
5. Són els teus amics parts de tu?
6. Són els teus hàbits parts de tu?
7. Els costums de la teva cultura formen part de tu?
8. Si canviessis de país, canviaries tu?
9. Si canviessis d'entorn familiar, canviaries tu?
10. Si canviessis d'amics, canviaries tu?
11. Si canviessis d'hàbits, canviaries tu?
12. La teva identitat, està lligada a una identitat nacional?
13. La teva identitat és personal, social o mundial?

6. FELICITAT

Al final del període de la vida a Àustria, la protagonista passa per moments molt complicats. Però tornar a adaptar-se al seu país tampoc no li resulta fàcil: li diagnostiquen una depressió i ha de medicar-se, se sent estrangera en el seu propi país, alguns la rebutgen pel fet d'haver-ne marxat. A la universitat la situació no ha millorat, però els alumnes no parlen de política, perquè la guerra ja ha quedat enrere. En aquest context, la protagonista fa la següent afirmació: "teníem ganes de ser feliços i ens vam oblidar que no érem lliures."

La felicitat, deia Aristòtil, consisteix a ser una bona persona. Camps, al llibre *Què hem d'ensenyar als nens*, ens remet a tres aspectes concrets a l'hora de pensar la felicitat:

1. La felicitat no consisteix a tenir-ho tot ni aconseguir tot el que un es proposa. Ser ambiciós no és dolent, però atès que tot no sortirà al nostre gust, cal aprendre a superar i vèncer les adversitats. És la gran lliçó que ens van ensenyar els estoics, els únics filòsofs que no van eludir els grans problemes de l'existència: la malaltia, el dolor, el fracàs, la mort.
2. La felicitat només s'aconsegueix en companyia. Necessitem els altres per a viure i per a ser una mica feliços. I en dir «els altres», no és legítim pensar només en «els nostres», sinó en qui són realment «altres». La rutina de les notícies dolentes acostuma a fer-nos contemplar amb impassibilitat absoluta el sofriment i la tortura que viu molta gent. A aquesta satisfacció amb allò propi, independentment del que succeeixi fora, se n'hi diu mesquinesa.

3. Hi ha una recerca de felicitat que acaba sent autodestructiva, perquè converteix en fi el que només era un mitjà. L'addicció a les drogues, les sectes, la promiscuïtat sexual, l'anorèxia són perversions dels plaers que, mancats de control, acaben tornant-se contra un mateix.

Ajudem els alumnes a pensar en la felicitat, des d'aquestes perspectives, amb les següents activitats.

Activitat 6.1. Com hem de viure

Proposem que els alumnes pensin en tres coses: un lloc, un objecte i una persona, que siguin molt importants per ells. Després, en un diàleg, els demanem que expliquin les tres coses i anem fent les següents preguntes:

1. Quan et facis més gran et continuaran semblant importants les mateixes coses?
2. Les coses que ens importen, diuen alguna cosa de nosaltres?
3. Les coses que ens importen, ens ajuden a ser feliços?
4. Hi ha coses més importants que la felicitat?
5. És possible ser totalment feliç?
6. Podries ser feliç en un món on tots els altres patissin?
7. Podries ser feliç si no tinguessis amics?
8. Podries ser feliç si no tinguessis família?
9. Podries ser feliç si tot el que t'envoltés fos lleig?
10. Podries ser feliç si poguessis gaudir sempre dels teus plaers?
11. Podries ser feliç si no patissis mai cap contratemps?
12. Podries ser feliç si visquessis en una mentida?
13. Què cal per ser feliç?

7. PERSPECTIVISME

Una de les lliçons de la pel·lícula és el que li passa a la protagonista després de l'experiència a l'estranger. Tot i reconèixer que hi ha coses bones, que no té a la seva cultura, també en troba a faltar d'altres. És una constant de totes les persones que es traslladen de país, sigui pel motiu que sigui. L'escriptor Todorov ho descriu molt bé al seu llibre *L'home desplaçat*: "L'home desarrelat, arrencat del seu marc, del seu mitjà, del seu país, sofreix al principi, doncs és més agradable viure entre els seus. No obstant això, pot treure profit de la seva experiència. Aprèn a deixar de confondre el real amb l'ideal, la cultura amb la naturalesa. Però si l'home desplaçat aconsegueix superar el ressentiment, nascut del menyspreu o de l'hostilitat dels seus hostes, descobreix la curiositat i aprèn la tolerància. La seva presència entre els «autòctons» exerceix al seu torn un efecte desarrelant: al pertorbar pels seus costums, al desconcertar pel seu comportament i pels seus judicis, pot ajudar a alguns d'ells a endinsar-se en aquesta mateixa via de desprendiment de les convencions, una via de qüestionament i de sorpresa. El meu trasllat d'un país a un altre em va ensenyar alhora el relatiu i l'absolut. El relatiu, doncs jo no podia ignorar que no tot havia d'ocórrer a tot arreu com en el meu país d'origen. L'absolut també, doncs el règim totalitari en el qual jo havia crescut podia servir-me, en qualsevol circumstància, d'unitat de mesura del mal. D'aquí, sens dubte, la meva aversió

simultània cap a aquests dos germans enemics que són el relativisme del "tot és igual" i el maniqueisme del blanc o negre».

Això ens planteja la idea que tot té els seus matisos i que no tot val sempre. És el que se'n diu perspectivisme i que fa que valorem les idees, accions o discursos des de la circumstància en què estan fets i des de la perspectiva dels nostres principis, sense oblidar que ambdós són perspectives i per tant, punts de mira parcials.

Activitat 7.1. Diferents perspectives

Per cada afirmació, digues quines circumstàncies diferents es poden donar i amb quina circumstància estàs d'acord.

1. Per robar en un supermercat no passa res.
2. Els estudis no són tant importants.
3. Prefereixo una bona estona d'estudi a estar amb els amics.
4. Prefereixo estar amb els amics que estudiar.
5. El millor és reciclar tot el que pugui.
6. Com que hi ha crisis decideixo no comprar quasi res.
7. És important pensar sempre pels altres.
8. Les religions són totes dolentes.
9. Les cultures àrabs son masclistes.
10. Els alemanys són freds.
11. Nord-Amèrica és el millor país del món.
12. L'Àfrica és un continent fascinant.

Activitat 7.2. Bo o dolent

Intentem determinar si aquestes accions són bones o dolentes sense cap excepció:

1. Portar vel les dones.
2. Deixar els estudis.
3. Emborratjar-se.
4. Ajudar a un amic.
5. Dir la veritat.
6. Confiar en els altres.
7. Viure a França.
8. Viure a Brasil.
9. Menjar xocolata.
10. Ser coherent amb el que penso.

Activitats 7.3. Tenir en compte les circumstàncies

Encetem un diàleg a partir de la qüestió del perspectivisme amb les següents qüestions:

1. Pots imaginar-te circumstàncies en què un acte cruel podria ser també un acte bo?

2. Pots imaginar-te circumstàncies en què una persona bona podria ser també una mala persona?
3. Pots imaginar-te com podria ser que es digués que una persona és alhora "afortunada" i "infeliç"?
4. Podria ser que es digués que una persona és "afortunada", però que se la considerés "dolenta"?
5. Si una persona és amable, significa això que tot el que faci aquesta persona serà amable?
6. Si una persona és maliciosa, se'n pot concloure que tot el que faci aquesta persona serà maliciós?
7. Si una persona fa un acte generós, serà veritat que aquesta persona és una persona generosa?
8. Si una persona fa un acte cruel, es tractarà necessàriament d'una persona cruel?
9. T'estimes més ajudar els teus amics, o que els teus amics t'ajudin?
10. Què prefereixes: fer el bé a l'altra gent, o que l'altra gent et faci el bé?
11. Si hi hagués persones que no t'importessin, preferiries saber com les pots perjudicar, o saber com pots evitar que et perjudiquin?

* * *

Evidentment a la pel·lícula hi ha altres temes que es poden explorar en els manuals de Filosofia 3/18, *Recerca filosòfica* i *Ètica i convivència*, que es poden baixar gratuïtament de la xarxa des de www.grupiref.org

PER ACABAR

ACCIÓ

Proposem diferents intervencions físiques (al vestíbul o als passadissos del centre educatiu) o virtuals, que mostrin algunes de les qüestions que s'han reflexionat a l'aula, amb la finalitat de provocar qüestionaments a la comunitat educativa sobre diferents aspectes:

- Murals o joc de preguntes i respostes: quin és el teu grau de consciència dels conflictes mundials?

- Exposició de les fotografies fetes amb intervenció: quines coses són definitives per construir la nostra identitat personal?

- Taller de fotografia: demanar a qui vulgui fer-se una foto que passi per la reflexió que ells han passat sobre: quines coses són definitives per construir la nostra identitat personal?

- Recerca de cites al voltant de la "llibertat" i/o la dignitat, i organitzar cartells per col·locar per tot el centre i a la revista (si n'hi ha) o a un bloc creat expressament.

AVALUACIÓ

- La millor activitat ha estat...
- El més interessant ha estat...
- El que més he valorat és...
- El més divertit o suggerent ha estat...
- M'hauria agradat més si...
- Què he après?
- De què em servirà el que he après?

PER ANAR MÉS ENLLÀ

BIBLIOGRAFIA

- CAMPS, V., 1990: *Virtudes públicas*, Madrid, Espasa-Calpe.
 LIPMAN, M.; SHARP, A.M., 1992: *Recerca ètica*, Vic, Eumo editorial.
 MARINA, J. A., 2006: *Aprender a convivir*, Barcelona, Ariel.
 SATRAPI, M., 2006 *Persèpolis*, Barcelona, Norma editorial.
 TODOROV, T: *El hombre desplazado*, Madrid, Taurus, 1997.

TEXTOS

Entrevista amb la directora, Marjane Satrapi:

“L'escriptora Marjane Satrapi és una dona amb caràcter i amb aquell punt d'arrogància que se'ls desenvolupa a algunes persones quan són conscients que la feina que estan fent passarà a ocupar un lloc important en la història. La seva primera i gran obra, *Persèpolis*, un còmic on denuncia el patiment del poble iranià, s'ha portat a les grans pantalles i França, país on viu, l'ha escollit per optar a l'Oscar a la millor pel·lícula de parla no anglesa. Satrapi també ha estat premiada amb el Liber Press de periodisme. Aquests guardons reconeixen les trajectòries professionals de periodistes, músics i cineastes que lluiten per la llibertat i la democràcia, i es van lliurar dimecres a la nit a l'auditori de Girona.

- Atrevir-se a denunciar per escrit el fonamentalisme islàmic, ha estat un acte de valentia?
- No sóc la primera persona que explica el que està passant al meu país. De fet ho sentim constantment pels mitjans de comunicació. No vull donar la imatge d'una pobra dona que ha patit molt, sinó la d'haver fet una obra purament artística i amb molt de contingut humà.
- Però el seu còmic mostra aquesta denúncia...
- Crec que la meva obra toca també molts altres aspectes, com ara l'amor i l'amistat. No és un pamflet polític que la gent pugui tirar a la paperera. Odio aquesta mena d'escrits.
- Per què va escollir el format còmic i la utilització només del blanc i negre?
- És el format amb què millor m'expresso. Pel que fa als colors, en el còmic s'usa bàsicament el blanc i negre per raons econòmiques. Tot i això, haig de reconèixer que m'agrada la combinació i la seva estètica.
- Per què va decidir portar 'Persèpolis' a la gran pantalla?
- Simplement va sorgir l'oportunitat de fer-ho i la vaig aprofitar. No tenia res a perdre i sí molt a guanyar. Vist el resultat, crec que el cinema ha permès que l'obra arribi a molts més països.
- Quines dificultats s'ha trobat per convertir el seu còmic en pel·lícula?
- La veritat és que ha sigut relativament fàcil. El que sí que ha portat feina ha estat adaptar tota la narració. Ens ha obligat a fer una tasca important de resum.
- I ara els Oscars... li sedueix la idea?
- Realment no m'esperava que escollissin la meva pel·lícula... Jo no escric perquè em donin premis. Però no puc negar que ha estat una sorpresa molt agradable.
- Ha rebut diferents ofertes per cedir els drets de la seva pel·lícula. ¿N'hi ha alguna que li faci una il·lusió especial?
- Sí, he rebut diverses propostes. En un futur em faria gràcia la dels Estats Units, però ara per ara, encara no hi ha cap decisió presa.

- M'ha deixat clar que no escriu per rebre premis, però què en pensa del Liber Press que acaba de rebre?
- És un premi important, si no, no seria aquí, a Girona. Premien la meva persona, la meva humanitat, un valor que sempre he intentat defensar. És el millor reconeixement que em podien fer.
- Quina diferència hi ha entre la Marjane Satrapi adolescent que vivia a l'Iran i l'actual que ja fa tretze anys que resideix a París?
- Poques. Les llibertats no estan en el lloc on vius sinó en la persona. Hem de tenir en compte que les situacions de cada país poden canviar molt amb els anys; per tant, la gent sempre ha de pensar lliurement, encara que el seu context no l'afavoreixi o simplement li prohibeixi.
- Creu, doncs, que l'Iran canviarà molt amb els anys?
- No ho sé. Haurem d'esperar a veure què passa."

(Elisabet Escriche, Diari AVUI, 23 de novembre del 2007)

Crítica cinematogràfica

"*Persèpolis* és l'adaptació cinematogràfica dels quatre àlbums del còmic homònim de Marjane Satrapi, en els quals la dibuixant iraniana (Rash, 1969) ens conta les seves vivències i peripècies personals en el període que va des que tenia deu anys (1979), coincidint amb la caiguda del Sha de Pèrsia, fins l'any 1994 en ple desplegament del règim integrista islàmic, que encara dirigeix les destinacions del país. El llenguatge visual, sorgit de la conjunció de dos estils tan diferents com el de Marjane i Parranaud, ens presenta unes imatges dotades de l'impacte que tenen les coses senzilles i sense artificis superflus i de la universalitat aconseguida per un dibuix realista i abstracte, alhora. Si bé la trama conta, amb pinzellades d'humor i desimboltura, un mantell tenebrós, amarg i dramàtic que cobreix tota la història, fins i tot en les delicioses escenes poètiques que esquitxen aquesta peculiar autobiografia.

La potència del blanc i negre al costat del traç tan sobri com efectista de Marjane es converteix en una eina tremendament expressiva i transmet amb una enorme força, bellesa i rotunditat l'agitat mar d'emocions que la seva atrafegada existència li ha abocat. La coherència de la seva autora i la integritat que tantes vegades és invocada al llarg de la pel·lícula, han vist un fidel reflex en un treball ple de coherència amb un vigor i capacitat de transmissió que difícilment s'hagués arribat amb personatges de carn i os.

Quedi clar que Marjane representa la seva vivència des de la seva experiència particular, amb conscient i voluntària subjectivitat. En una època on cada vegada és més habitual observar com tot el món es creu amb dret de parlar en boca dels altres, Marjane s'allunya de qualsevol temptació de fer proselitisme o propaganda de pamflet, i ens fa arribar un testimoni ple d'una sinceritat impressionant on posa al dia tots els fonamentalismes, vinguin d'on vinguin. Però sobretot, ens fa partícips de la seva amargor per la incomprensió entre els éssers humans i de la seva necessitat d'estimar i ser estimada, i ho fa a través d'una història plena de matisos, aliena a maniqueïsmes, i que sobretot ens planteja preguntes, moltes preguntes. I sobrevolant totes aquestes incògnites s'alça una fabulosa veritat que és concretada en un diàleg amb la seva sàvia àvia quan després d'inculpar a un innocent per a salvar la pell argüint que no podia fer una

altra cosa la seva àvia sentenciarà molt empipada: "Sempre és possible actuar d'una altra manera". En definitiva, un treball molt recomanable per a tots aquells que vulguin sortir-se'n del trist menú del dia assumint el risc de trobar-se davant d'un plat de gust intens . Per a la resta millor abstenir-se."

(Iñaki Gauna a www.notasdecine.es)

ENLLAÇOS A INTERNET

[Pàgina oficial de la pel·lícula](#)

[Drets i deures dels ciutadans i iniciatives de la xarxa associativa](#)

Sobre els conflictes al món

- [Observatori de conflictes i drets humans](#)

- [Amnistia Internacional](#)

FILMOGRAFIA

- *Caos*, Colin Serreau (França, 2001). Paul i Helène són testimonis de la brutal pallissa que uns joves li donen a una noia. Per no veure's implicats en els fets, fugen sense ajudar-la. Però Helène no pot deixar de pensar en la noia i la va a veure a l'hospital. La pel·lícula és una comèdia agredolça que fa una crítica a la situació que pateixen les dones, tant a la cultura islàmica, com, encara que a través de mecanismes més subtils, a l'occidental.

- *Las mujeres de verdad tienen curvas*, Patricia Cardoso (EEUU, 2002). El film és un al·legat a favor de l'acceptació del cos i dels somnis, malgrat semblin difícils d'assolir. La protagonista, una jove provinent d'una família mexicana als Estats Units, lluita no només per demostrar que és feliç, tot i estar grassa, sinó per anar més enllà del que, per la seva condició de dona i filla d'immigrants, s'espera d'ella. I ho aconsegueix.

- *El bon nom (un viatge, dos mons)*, Mira Nair (Índia/EEUU, 2006). Basada en la novel·la de Jhumpa Lahiri, narra la difícil adaptació de la cultura hindú amb la cultura occidental per a una noia que ha nascut i viscut a l'Índia. Els seus fills s'adapten perfectament a la forma de vida nord-americana, completament diferent a l'estil de vida del seu país de procedència. Fins que la mort del pare fa reconsiderar al fill gran el seu abandonament de les tradicions hindús.